

"Un crim que genera profundes ferides de dolor i impotència"

Dll, 8/10/2018 per El Bon Pastor

[El Bon Pastor](#)

El dia 20 d'agost d'enguany el Papa Francesc va adreçar una carta oberta al poble de Déu sobre els abusos sexuals a menors, comesos per clergues i persones consagrades. Els considerava "un crim que genera ferides profundes de dolor i d'impotència", un crim que fa anys que dura i que ha embrutat el rostre de l'Església. Els abusos sexuals a menors trasbalsen el cor de la comunitat eclesial i escandalitzen moltes persones que, tot i no formar-ne part, resten estupefactes i dolgudes davant uns comportaments gravíssims i incomprensibles. Hi ha un sentiment d'agressió, personal i comunitària, que penetra les fibres més sensibles de la humanitat de cadascú i fa sorgir un sentiment de vergonya i de tristesa.

En l'Evangelí es llegeix: "al qui fa caure en pecat (escandalitza) un d'aquests petits que creuen en mi, més li valdria que li lliguessin al coll una mola de molí i el tiressin al mar" (Marc 9,42). I encara: "el vostre Pare del cel no vol que es perdi ni un de sol d'aquests petits" (Mateu 18,14). Aquestes dues frases mostren la rotunditat de Jesús envers els qui fan caure els més petits d'entre els deixebles -i també d'entre els qui no ho són. En efecte, quan Jesús reprèn els deixebles i els mana que no posin traves als infants que li són presentats, no fa distincions entre uns infants i uns altres (vegeu Marc 10,13-16). El deixeble no solament no ha d'impedir que els infants vagin cap a Jesús sinó que ha de procurar que Jesús sigui conegut per tots ells. El coneixement de Jesús preserva del mal, de la tribulació i de l'angoixa. El clergue o religiós que abusa d'un dels més petits, li fa un mal profund, sovint inesborrable. En compte d'atansar-lo a Jesús, l'allunya d'ell.

La gravetat dels abusos als infants demana una reflexió d'ordre espiritual sobre les causes que han pogut provocar una situació tan contrària a l'Evangelí de Jesús. En la seva carta del 20 d'agost, el Papa es refereix a una situació que ha durat més de setanta anys. Altres fonts parlen d'un arc temporal encara més gran, i el fan començar abans de la Segona guerra mundial. Es pot afirmar que la pederàstia s'ha esmuntat dins l'Església en ple segle XX i que ha colpit particularment els preveres i els consagrats -també laics-, sense fer distincions de països i cultures. Moltes de les persones que han estat botxins ja han mort, però el dolor de les víctimes persisteix. I també persisteixen algunes de les causes que han provocat una situació com aquesta.

El marc de la crisi provocada pels abusos és l'esquinçament entre fe i vida, entre el que es diu i el que es fa, entre la claredat que ha mogut la vida en el passat i la confusió que la mou en el moment present. Per norma general, els abusadors no eren criminals a l'inici, quan van acceptar un compromís eclesial que incloïa tota la seva vida. Però de mica en mica han anat caient en el pendís de l'anul·lació de l'altra persona, de la seva dignitat. El cos de l'altre s'ha convertit en una "cosa" a dominar i posseir, enmig d'una espiral que no ha conegut aturador. Les dissimulacions dels superiors, els canvis de residència dels abusadors, l'allunyament temporal de les seves tasques pastorals, han estat respostes que han perpetuat les accions criminals.

Mentrestant, la dignitat de l'altre en tant que fill o filla de Déu ha quedat oblidat.

Els ulls han quedat cecs per la bena de la passió irresistible. El mal s'ha fet fort, el desig innoble ha crescut, i la persona de l'altre, la seva condició d'imatge de Déu ha quedat esborrada en ares del "jo" sotmès als desigs terrenals (cfr. Romans 7,5). Abans, però, havia quedat difuminat i potser esborrat el coneixement de Déu. Quan Déu "desapareix" del cor, quan la religió es torna buida, quan la pregària i els sagraments es converteixen en rutina, aleshores el mal troba camp obert i apareix un ésser humà "sense seny ni lleialtat, sense cor ni compassió" (Romans 1,31). L'altre, que és carn de Crist, esdevé carn d'anyell dut a matar (cfr. Salm 44,23). Tot, per satisfer un desig, un afany, que pot ser superat si es confia en Déu i en la seva gràcia.

El Papa Pius XII va alertar diverses vegades sobre el relativisme moral que s'abatia sobre els homes i dones del seu temps, aquell món que havia sortit de la Segona guerra mundial i que empenia el camí del redreçament econòmic. Començava la societat del benestar, que, sortosament, elevaria el nivell de vida de moltes persones i permetria assolir nivells mai vistos fins aleshores en la història humana. Simultàniament, el mercat i el consum anaven creixent com a referents que es convertien en absoluts. Començava la globalització de l'economia, sense que això significués una globalització de la solidaritat. El món passava a ser gairebé propietat de l'ésser humà, que hi intervenia més com un dominador del creat més que no pas com un guardià. A nivell de decisions morals, s'escampava cada vegada més un sentiment de domini sobre el bé i el mal (cfr. Gènesi 3,5). Com afirma el papa Francesc en l'exhortació *Gaudete et exultate*, "tot sembla lícit: l'engany, la calúnnia, l'egoisme, i tantes formes subtils d'autoreferencialitat (165). El sentit del bé i el mal es dissol i arriba a dependre de les decisions d'un mateix quan la persona es considera la referència única del propi obrar. Aleshores el criteri de la satisfacció s'imposa, i tot esdevé tolerable i admissible. L'autoengany és complet. Allò que de fet és pervers, passa a ser una cosa sense importància, quasi un passatemp.

Amb el cor "tocat" pel pecat, les coses més sagrades perden la seva sacralitat. La reducció de la persona a les passions de la carn, anul·la l'enteniment i abdueix la voluntat. Si les potències de l'ànima queden tocades de mort, vol dir que la mort es pot escampar sobre aquells moments i situacions en què un ministre de l'Església -bisbe, prevere o diaca- actua al servei dels sants misteris. L'altar passa aleshores a segon o tercer terme. Aquesta actitud de ceguesa espiritual ha fet possible que algunes persones hagin pogut celebrar indignament l'eucaristia. Com diu l'apòstol Pau: "qui menja (el pa) i beu (la copa) sense tenir present que es tracta del cos del Senyor, menja i beu la pròpia condemna" (Primera carta als Corintis 11,29). Tal com va fer notar el Cardenal Ratzinger en el Via Crucis del Divendres Sant de 2005 al Colisseu, aquest atreviment suposa una "traïció", que es duu a terme en nom de la supèrbia i l'autosuficiència. L'orgull és el pecat seminal, l'origen de tota transgressió de la veritat.

Des del punt de vista comunitari, els abusos a persones indefenses comesos per persones que un dia van consagrar a Déu la seva vida, suposen haver reduït el poble de Déu a una elit que es creu perfecta i superior a la resta. L'Església, però, és el cos místic de Crist i quan un membre sofreix, tots els membres sofreixen, com subratlla el Papa Francesc en la seva carta del 20 d'agost. Però quan s'oblida la naturalesa mística del cos eclesial, quan s'esvaeix la vida concreta de la comunitat cristiana, quan el pensament dels pobres es fon, i només resten el propi jo i les seves "necessitats", s'entra en una atmosfera sense vida espiritual, plena d'ambigüitats que van creixent i porten a la perdició. L'eclesialitat és fonamental

en la vida cristiana. Sense sentit d'Església, sense integració real en el poble de Déu, el "petit grup" s'erigeix en el referent únic. La resta es converteix en embolcall.

El Papa ha demanat que durant aquest mes d'octubre es resi el rosari amb una intenció precisa: pregar perquè l'Església sigui alliberada del domini del mal i de la tenebra i del príncep que els promou. És una petició extraordinària per part d'un Pastor que veu com els llops s'han infiltrat dins el ramat i com han fet mal a les ovelles més petites i indefenses. Llegim en Joan 8,44 que el diable és el "pare de la mentida", que juga amb el bé i el mal fent creure que són intercanviables. L'engany és pensar que tot és igual i tolerable, i que la gravetat d'uns actes es pot dissimular darrere múltiples excuses. La força de l'enemic s'ha manifestat de manera especial en el domini i manipulació de les consciències i de les voluntats. Hi ha una força de mal que no es pot menystenir ja que ataca el cor i l'asseca. Contra això només serveixen les armes espirituals.

La primera és la pregària, acompanyada de les altres dues obres penitencials, el dejuni i sobretot l'almoïna. L'amor als pobres és el gran fre a l'amor per un mateix: l'afecte i la caritat pels més petits és la gran barrera als abusos contra ells. I, per damunt de tot, la pregària és el rearmament imprescindible, el camí del retorn al Pare del cel, el Déu del perdó i de tota misericòrdia. El qui prega obre el cor a la gràcia divina i aquesta deslliga els seus nusos i conflictes interiors. La pregària és l'arma que ajuda a vèncer el pecat personal i el pecat comunitari -del qual ningú no pot sentir-se exclòs, si és sincer amb si mateix. El Papa proposa que la pregària contra els atacs de l'enemic a la santedat de l'Església en aquest temps de dificultats espirituals s'adrexi a Santa Maria i a l'arcàngel Sant Miquel.

La gran escena d'Apocalipsi 12, de caire profètic, pot ajudar a entendre el moment en què vivim. La dona vestida amb el sol infanta un fill, el Rei de l'univers, Jesucrist, el sol de justícia, i és alhora perseguida pel drac roig, el príncep del mal. Déu, però, la preserva i la salva. Miquel i els seus àngels destronen el drac amb els seus àngels i els vencen. D'aleshores ençà, diu la profecia, el drac, ple de ràbia, fa la guerra contra els descendents de la dona, els qui "guarden els manaments de Déu i mantenen ferm el testimoni de Jesús" (Ap 12,17). Aquesta lectura de la història és una guia per al nostre present. La dona, que és figura de l'Església, passa moments de tribulació però és sostinguda per la protecció divina que s'expressa en la victòria sobre el mal. La dona, que representa igualment Maria, no serà abandonada en els temps de crisi, quan els fonaments semblen esfondrar-se. De fet, ja sant Pau VI va parlar del "fum de Satanàs" per referir-se a les proves que afligien i afligirien la comunitat eclesial. Cal recordar, en aquest punt, la paraula que Jesús adreça als seus deixebles a l'últim sopar: "Vosaltres sou els qui heu perseverat amb mi en els moments de prova" (Lluc 22,28).

I encara: "El qui es mantindrà ferm fins a la fi se salvarà" (Mateu 24,13). Molts preveres i persones consagrades coneixen la perseverança i mantenen la seva fidelitat a l'Evangeli de Jesús. Amb ells, la immensa majoria del poble de Déu, constants en la santedat, els acompanyen en el testimoni. La santedat dels petits i dels pobres sosté l'Església de Déu, i res no la podrà vèncer. Diu Jesús: "Les portes del reialme de la mort no la podran dominar" (Mateu 16,18). Aquest temps de crisi és una ocasió perquè creixi la fondària espiritual dels qui han donat la seva vida per la causa del Regne. Com en els primers segles de cristianisme, es barregen els qui perseveren en la fe i en l'amor i els qui han defallit fent malbé la confiança dipositada en ells per Déu i pels homes. També avui n'hi ha que són màrtirs i n'hi

ha que han abandonat el testimoni del Crist. Tots som cridats a recuperar la torxa martirial i vèncer les noves feres que sotgen els cors dels deixebles en un temps en què l'Església ha de ser més que mai sacrament de salvació i principi d'unitat de la gran família humana. Aquesta és la crida que hem rebut del Senyor Jesucrist.

Armand Puig i Tàrrach